

15. Мойсеюк, Н. Є. Педагогіка [Текст]: навч. пос. / Н. Є. Мойсеюк. – К.: Кондор, 2007. – 656 с.
16. Кузьмінський, А. І. Педагогіка родинного виховання [Текст]: навч. пос. / А. Кузьмінський, В. Омелянко. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
17. Родионов, В. Психология здоровья школьников: технология работы [Текст] / В. Родионов // Школьный психолог: Приложение к газете «Первое сентября». – 2007. – № 18. – С. 36–43.

References

1. Bobrytska, V. I. (2008). Historical and social genesis promotion of healthy lifestyles from ancient civilizations to the Middle Ages. Science. Notes: NPU. M. P. Dragomanov, 70, 32–44.
2. Golovakha, E. I., Panina, N. V. (1989). Principles and Criteria razumnoy life organization. Razumnaya Organization Panini life personality. Kiev: Science. opinion, 88–104.
3. Zvyekova, V. K. (2009). Training of teachers to the organization of healthy leisure of students. Ishmael, 177.
4. Tsos, A. V., Zavadsky, V. I. (1997). On the system perfection Zaporozhye Cossack. Tradition Physical Culture in Ukraine: Coll. Science. Articles. Kiev: IZMN, 44–62.
5. Smirnov, N. K. (2002). Zdorovesberehayuschy obrazovatelnye technology in the modern school. Moscow: APC ON, 121.
6. Sushchenko, L. P. (1998). The historical aspect of the formation of the concept of "healthy lifestyle" man: Methodological development. Zaporozhye: ZSU, 31.
7. Beseda, N. A. (2011). Implementation zdorov'ya-zberezhuvalnyh technologies in school practice: metho-

dological aspects. Research of young scientists in the context of modern science: Allukrainian. scientific-practic. Conf. Kiev, 28–30.

8. Bech, I. D. (2003). Educating the individual: in 2 books. Bk. 1: Personality oriented approach: theoretical and technological principles: academic method. guidances. Kyiv: Lybid, 280.
9. Bech, I. D. (2003). Educating the individual: in 2 books. Bk. 2: Personality oriented approach: scientific-practical principles: academic method. guidances. Kyiv: Lybid, 344.
10. Maksimenko, S. D. (2008). General Psychology: Training. guidances. 3rd edition, Revised. and add. Kiev: Center of educational literature, 414.
11. Amosov, N. M. (2002). Amosov Encyclopedia. Algorithm health. Man and society. Donetsk: Stalker, 463.
12. Dubohay, A. (2005). Education in Motion: Health-educational technology in elementary school. Kiev: ed. House "Schools. World ": Ed. L. Galitsyna, 112.
13. Busel, V. T. (Ed.) (2001). Great Dictionary of the modern Ukrainian language. Kiev: Irpen: Perun, 1440.
14. Bobrytska, V. I. (2006). Health Promotion future teachers. Poltava: LLC "Printing Center" Skaytek ", 432.
15. Moysesuk, N. E. (2007). Pedagogy. Kiev: Condor, 656.
16. Kuzminsky, A. I., Omelianenko, V. (2006). Pedagogy family education. Kiev: Knowledge, 324.
17. Rodyonov, V. (2007). Psychology health Shkolnikov: TECHNOLOGY work. Shkolniy psychologist: Application for the newspaper "FIRST September", 18, 36–43.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Рябова З. В.
Дата надходження рукопису 20.05.2015

Юрченко Оксана Михайлівна, учитель початкових класів, вища категорія, «старший учитель», Сумська обл., м. Конотоп, вул. Клубна, 150, 41600, здобувач, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, вул. Артема, 52-А, м. Київ, Україна, 04053
E-mail: oksana_yurchenko_74@mail.ru

УДК 159.9:378.046-021.68

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.44700

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ПРАЦІВНИКІВ МЕТОДИЧНИХ СЛУЖБ ЗАКЛАДІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

© А. С. Виноградова

This article deals with the pedagogical conditions of professional image of methodologists in institutions of postgraduate pedagogical education, including: operational and effective, psychological, content; actuality of the problem of the development of professional image of methodologists in institutions of postgraduate pedagogical education is proved

Keywords: *image, image development, postgraduate pedagogical education, pedagogical conditions*

У статті досліджено педагогічні умови розвитку професійного іміджу працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти, зокрема: операційно-дійова, психологічна, змістовна; обґрунтована актуальність проблеми розвитку професійного іміджу працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти

Ключові слова: *імідж, розвиток іміджу, післядипломна педагогічна освіта, педагогічні умови*

1. Вступ

Модернізації та реформи системи освіти є найважливішою передумовою динамічного економічного зростання та соціального розвитку українського суспільства. В сучасних умовах значно зростають вимоги до якості підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема посилюється необхідність досягнення працівниками методичних служб (далі –

методистами) закладів післядипломної педагогічної освіти високого рівня педагогічного професіоналізму. Від розв'язання означеної проблеми залежить успішність у здійсненні розпочатих інноваційних перетворень в системі післядипломної освіти (далі – ППО). Одним із провідних положень Національної стратегії розвитку освіти в Україні є принцип безперервної освіти в Україні є принцип безперервності

освіти та навчання протягом життя. І це, в першу чергу стосується педагогів, адже добре відомо, що лише інтелектуально та морально розвинутий, креативний педагог може виховати творчу, інноваційну особистість.

Відповідно до чинного законодавства, а саме в Законі України № 6-VIII від 28.12.2014 р. в п. 12 зазначено, що обласним, Київській міській державним адміністраціям здійснити заходи щодо удосконалення мережі районних (міських) методичних кабінетів галузі освіти та скорочення видатків на їх утримання. При зазначеній ситуації лише в умовах наявної професійної методичної служби можливо вести мову про її конкурентоспроможність на сучасному етапі розвитку освітніх реформ. Саме в цих умовах трансформації постає актуальність розвитку професійного іміджу і позиціонування наявних на ринку освітніх послуг. Від розв'язання означеної проблеми залежить успішність у здійсненні розпочатих інноваційних перетворень в системі ППО, а отже, методисти, у яких сформовано професійний імідж, можуть бути конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг.

2. Актуальність і постановка проблеми дослідження

На нашу думку, професійний імідж працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти ще не достатньо досліджено в педагогічній теорії та практиці і це поняття є багатаспектним.

Необхідність розвитку іміджу методистів зумовлено рядом факторів:

- змінами, які відбуваються в нашій країні;
- успішною дисемінацією західного та європейського досвіду розвитку іміджу педагогів;
- зміною цінностей і вимог до іміджу сучасного методиста тощо.

Розвиток професійного іміджу методистів є особливо актуальною проблематикою в умовах поступального розвитку закладів ППО. Це зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування та практичної реалізації розвитку професійного іміджу методистів з урахуванням вимог сьогодення.

Бурхливий розвиток освітнього ринку і сфери надання освітніх послуг закладів ППО, кардинальні зміни соціально-економічних умов їх функціонування, водночас зумовлює і осучаснення критеріїв оцінювання професійного іміджу методистів, оскільки як відомо основні ознаки професійного іміджу методистів є: ділова ініціатива, комунікативна компетентність, інноваційність мислення, здатність викликати симпатію, здійснювати сприятливе враження і позитивно впливати на оточення. За цих умов професійний імідж методистів закладів ППО починає набувати властивості одного з ресурсів, що забезпечує як високий особистий соціальний престиж і успішність.

3. Літературний огляд

Професійна діяльність та професійний імідж працівників методичних служб і проблеми вдосконалення методичної роботи з педагогами активно висвітлювалися в наукових доробках Т. Беседи,

Т. Борисової, І. Жерносека, В. Олійника, М. Скрипник, Т. Сорочан, Л. Колосової, М. Красовицького, Л. Набоки, В. Пуцова, Д. Рупняк, Е. Горохової, Є. Чернишової [1], Г. Штомпеля та інших науковців і практиків. Сутність професійного іміджу фахівця та особливості його ефективної самопрезентації (Т. Нікішина, О. Нуйкин, О. Нурсева, Л. Попова, Є. Чернишова); концептуальні засади та практичний інструментарій іміджології (П. Берд [2], Л. Браун, Ф. Джефкінс, Л. Забродська [3], І. Криксунова, М. Спіллейн, Е. Семпсон, А. Панасюк, Г. Почепцов, В. Шепель). У працях зарубіжних дослідників (П. Берд, С. Блек, Л. Браун, Ф. Джефкінс, Е. Семпсон, М. Спіллейн, Д. Френсіс) розглянуто проблеми розвитку іміджу.

4. Створення педагогічних умов для розвитку професійного іміджу

При здійсненні нами дослідницько-експериментальної роботи одним із завдань було розробити педагогічні умови розвитку іміджу методистів ППО.

В умовах сьогодення надзвичайно гостро постає проблема розвитку професійного іміджу методистів, яка залишається актуальною й досліджується досить інтенсивно, особливо в окремих напрямках методичної роботи. Професійний імідж методистів ППО визначає їх статус в системі суспільних, професійних та міжособистісних стосунків.

Таким чином, ми дійшли висновку, що важливо створити необхідні педагогічні умови розвитку іміджу методистів ППО, що сприятиме запровадженню ефективних форм їх організації та дозволить визначити перспективи подальшої актуалізації розвитку репутації, педагогічної майстерності, комунікативних та організаторських здібностей і техніки педагогічного впливу, визначення в контексті соціально важливих цілей, інноваційності, створення авторитету серед колег, комунікативної культури.

Для обґрунтування педагогічних умов, що забезпечують розвиток професійного іміджу працівників методичних служб, ми вважаємо за необхідне розглянути визначення таких понять як “умова” та “педагогічна умова”.

У тлумачному словнику української мови подається таке визначення умов, а саме, умови – “правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь”.

За І. Хачировою, умовами є “обставини, від яких залежить наявність чи зміна чого-небудь, що зумовлено ними” [5].

Водночас, Н. Єрошина визначає педагогічні умови як “сукупність соціально-педагогічних і дидактичних фактів, які впливають на навчальний процес, дозволяють керувати ним, вести цей процес раціонально, відповідно до предметного змісту із застосуванням ефективних форм, методів, прийомів” [5].

На думку дослідника В. Андреева під педагогічними умовами розуміється результат “цілеспрямованого відбору, конструювання та використання елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення ...цілей” [6].

Найбільш ґрунтовним, на нашу думку, визначення зазначеної категорії за С. Висоцьким, який трактує педагогічну умову в психолого-педагогічному аспекті, як сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних засобів його здійснення, коли забезпечується успішне вирішення поставленого педагогічного завдання [7]. Дослідник додає, що «у цьому контексті умови відіграють роль динамічного регулятора інформаційних, особистісних, психологічних і педагогічних факторів підготовки» [8].

Ми свідомі, що зазначене поняття має палітру визначень науковцями і є багатогранним і тому будемо притримуватись точки зору професора Г. Костюка, який виділяв змістову, операційну та психологічну педагогічні умови [9].

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження нами було виокремлено педагогічні умови, що найбільш ефективно впливають на розвиток професійного іміджу. До операційно-дійової педагогічної умови ми відносимо самоосвіту та самовиховання. До психологічної – стереотипи у ставленні до нового, вікові особливості, внутрішні суперечності методистів, мотивація щодо розвитку професійного іміджу. До змістової – програму тренінгів щодо розвитку професійного іміджу методистів ППО.

Перша педагогічна умова стосується самоосвіти та самовиховання.

Ми вважаємо, що самоосвіта та самовиховання є підґрунтям розвитку професійного іміджу, в якому рушійною силою виступає мотивація. Самоосвіта розглядається як:

- систематична самостійна пізнавальна діяльність особистості, що зумовлена суспільними та особистісними потребами;

- набування нових знань та вдосконалення своїх здібностей;

- самостійна, цілеспрямована діяльність методистів з удосконалення та оволодіння новими спеціальними психолого-педагогічними та методичними знаннями, які є необхідними у практичній діяльності.

Головними внутрішніми мотивами самоосвіти методиста повинні бути:

- бажання покращити слабкі сторони володіння певним напрямом діяльності;

- вивчення теорії та практики даної проблеми; прагнення осмислити та втілити в практику отримані знання;

- не зупинятися на досягнутому результаті.

Загально відомо, що знання та вміння педагог здобуває в результаті професійного самовдосконалення, яке трактується М. Фіцулою як «свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетенції і розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності і власної програми розвитку» [10].

До другої педагогічної умови ми відносимо психологічні особливості науково-педагогічних працівників у ставленні до сприймання нового, вікові особливості, внутрішні суперечності особистості методистів тощо.

Звертаючи увагу на таку характеристику методиста ППО, як вік, ми спостерігаємо зниження навченості, що пов'язане із загальним станом здоров'я й енергійності людини, зменшенням об'єктивної й суб'єктивної потреби в знаннях, зниженням або повною відсутністю можливості для застосування знань на практиці. Низка авторів виділили психологічні особливості дорослої людини, що відіграють велику роль у його розвитку та навченості. До них відносяться такі положення:

- попередній досвід і пов'язаний з ним стереотип поведінки можуть виступати перешкодою для входження дорослого в нову фазу життєдіяльності;

- підвищена нервозність, іноді психологічний дискомфорт дорослого в тих ситуаціях, де проявляється його неосвіченість або помилки, – це ще одна особливість, що перешкоджає розвитку його професійного іміджу.

Щодо аналізу змістової педагогічної умови – програми тренінгів щодо розвитку професійного іміджу методистів ППО та логіка дослідження спонукає повернутися до термінологічного аналізу дефініції «тренінг».

А оскільки ми розглядаємо як соціально-психологічним тренінгом, то ми розуміємо як процес системного відпрацювання певних навичок і структурування його конкретних знань в учасників тимчасової групи. Відпрацювання таких навичок є більш успішним саме в групі з використанням методик індивідуальної та групової роботи, оскільки групова робота полегшує перебіг процесів саморозкриття, самодослідження і самопізнання, відкриття себе для інших і відкриття себе для самого себе дозволяють зрозуміти себе, підвищити впевненість в собі. Під час занять кожен учасник оточений увагою і турботою, тільки в тренінговій групі він може активно використовувати різні стилі спілкування, засвоювати та відпрацьовувати нові, не властиві йому раніше комунікативні вміння і навички, відчуваючи при цьому психологічний комфорт і захищеність. Метою такого тренінгу можуть бути:

- інформування та набуття учасниками тренінгу нових професійних навичок та вмінь;

- освоєння нових технологій у професійній сфері;

- зменшення чого небажаного (проявів поведінки, стилю неефективного спілкування, особливостей реагування тощо);

- зміна погляду на проблему;

- зміна погляду на процес навчання, щоб зрозуміти, що він може давати наснагу та задоволення;

- підвищення здатності учасників до позитивного ставлення до себе і життя;

- пошук ефективних шляхів вирішення поставлених проблем завдяки об'єднанню в тренінговій роботі різних фахівців, представників різних сфер, що впливають на рішення цих проблем;

- активізація громадськості з вирішення актуальних проблем; отримання альтернативної освіти.

На нашу думку, саме тренінг має істотні переваги перед іншими формами навчання і вимагає від методистів ППО не тільки знань, але й уміння засто-

совувати свої знання в практичній діяльності [3]. Серед переваг, які має тренінг у якості активної форми навчання для методистів ППО можна визначити наступні:

- при використанні тренінгу процес навчання максимально наближено до реальної практичної діяльності, тренінг є імітаційним методом;
- тренінг є інтерактивним методом навчання, учасники виступають в тих чи інших ролях і діють у відповідності зі статусом своєї ролі;
- тренінг є груповим методом, спрацьовують механізми групової динаміки, на відміну від індивідуального навчання, учасники набувають досвіду розробки та виконання колективних рішень;
- під час тренінгу спеціальними засобами створюється певний емоційний і інтелектуально-пізнавальний настрій, що дозволяє істотно активізувати й інтенсифікувати процес навчання.

5. Апробація результатів дослідження

Виокремленні педагогічні умови під час дослідження в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти Університету менеджменту освіти НАПН України та Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти сприяють ефективному розвитку професійного іміджу працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти. Ми виділили змістову, операційну та психологічну педагогічні умови, які в свою чергу забезпечують ефективний розвиток професійного іміджу працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти.

6. Висновки

Таким чином, методисти ППО повинні подолати усталені стереотипи сприйняття нового для розвитку професійного іміджу. На нашу думку, працювати над розвитком професійного іміджу методиста ППО можна лише тоді, коли він якнайкраще змотивований у здобутті знань, яких йому бракує.

Література

1. Чернишова, С. Р. Формування кадрового потенціалу системи післядипломної педагогічної освіти [Текст]: монографія / С. Р. Чернишова. – К.: Пед. думка, 2012. – 472 с.
2. Берд, П. Продай себя. Тактика совершенствования Вашего имиджа [Текст] / П. Берд. – Минск, 1997. – 464 с.
3. Забродська, Л. Результативність професійної діяльності науково-педагогічних працівників як умова розвитку імідж-фактору [Електронний ресурс] / Л. Забродська. – 2013. – № 12. – Режим доступу: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/12/11.pdf>
4. Smółka, L. Kompetencja komunikacyjna dzieci sześćo-siedmioletnich [Text] / L. Smółka. – Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2004. – 43 p.

5. Акімова, О. В. Формування мотивації творчого мислення майбутнього вчителя [Текст] / О. В. Акімова // Наукові Записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. – 2003. – Вип. 8. – С. 19–23.

6. Андреев, В. И. Педагогика творческого саморазвития: инновационный курс [Текст] / В. И. Андреев. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1996. – 567 с.

7. Абульханова-Славская, К. А. Деятельность и психология личности [Текст] / К. А. Абульханова-Славская. – М., 1980. – 335 с.

8. Высоцкий, С. В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения [Текст]: зб. наук. пр. / С. В. Высоцкий // Науковий вісник Південноукраїнського державного університету ім. К. Д. Ушинського. – 1999. – Вип. 8-9. – С. 90-94.

9. Про взаємини виховання та розвитку дитини [Текст] / Рад.: Педагогіка, 1956. – С. 60–74

10. Фіцула, М. М. Педагогіка вищої школи [Текст]: навч. пос. / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

References

1. Chernyshova, Y. R. (2012). Formuvannya kadrovoho potentsialu systemy pislyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity [Formuvannya kadrovoho potentsialu systemy pislyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity]. Ped. dumka, 472.
2. Berd, P. (1997). Proday sebe. Taktyka vdoskonalennya Vashoho imidzhu [Proday sebe. Taktyka vdoskonalennya Vashoho imidzhu]. Mins'k, 464.
3. Zabrods'kyy, L. (2013). Rezul'tativnist' profesiyanoi diyalnosti naukovo-edahohichnykh pratsivnykiv yak umova rozvytku imidzh-faktoru. Available at: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/12/11.pdf>
4. Smółka, L. (2004). Kompetencja komunikacyjna dzieci sześćo-siedmioletnich [Kompetencja komunikacyjna dzieci sześćo-siedmioletnich]. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 43
5. Akimova, O. V. (2003). Formuvannya motivatsiyi tvorchoho myslennya maybutn'oho vchytelya [Formuvannya motivatsiyi tvorchoho myslennya maybutn'oho vchytelya]. Naukovi Zapysky Vinnyck'ogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu im. M. Kocjubyn'skogo, 8, 19–23.
6. Andryeyev, V. I. (1996). Pedahohika tvorchoho samorozvytku : innovatsiynny kurs [Pedahohika tvorchoho samorozvytku : innovatsiynny kurs]. Moscow, 567.
7. Abul'khanova-Slavs'ka, K. A. (1980). Diyal'nist' ta psykhohohiya osobystosti [Diyal'nist' ta psykhohohiya osobystosti]. Moscow, 335.
8. Vysots'kyy, S. V. (1999). Struktura psykhohohopedahohichnykh umov formuvannya poshukovo-tvorchoyi spryamovanosti osobystosti v protsesi navchannya [Struktura psykhohohopedahohichnykh umov formuvannya poshukovo-tvorchoyi spryamovanosti osobystosti v protsesi navchannya]. Naukovy visnyk Pivdenoukrai'ns'kogo derzhavnogo universytetu im. K. D. Ushyn'skogo, 8-9, 90–94.
9. Pro vzayemny vykhovannya ta rozvytku dytyny [Pro vzayemny vykhovannya ta rozvytku dytyny] (1956). Rad. Pedahohika, 60–74.
10. Ficula, M. M. (2006). Pedagogika vyshhoi shkoly. Kiev: Akademvydav, 352.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Чернишова С. Р.
Дата надходження рукопису 21.05.2015*

Виноградова Анна Сергіївна, аспірант, кафедра філософії освіти та освіти дорослих, Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» Національної Академії педагогічних наук України, вул. Артема, 52-А, м. Київ, Україна, 04053
E-mail: Beautyuuu@yandex.ru